جناب آقای ربیهاوی

مدیر کل محترم دفتر غرب آسیا

موضوع: عراق و ترکیه در مسیر گسترش همکاری‌های راهبردی -گفت‌وگوی الزیدی و اردوغان درباره آب، نفت و جاده توسعه

باسلام

احتراما بپیوست گزارش روز موضوع عراق و ترکیه در مسیر گسترش همکاری‌های راهبردی -گفت‌وگوی الزیدی و اردوغان درباره **آب، نفت و جاده توسعه** حضورتان ارسال می‌گردد.

"وزارت صنعت، معدن و تجارت"
سازمان توسعه تجارت ایران
شماره ثبت: ۸۰۵۹۹۴۹
تاریخ: ۱۴۰۵/۰۴/۰۲

حمید صالحی

رونوشت:

جناب آقای دهقان دهنوی -معاون محترم وزیر و رئیس کل سازمان توسعه تجارت -جهت استحضار

جناب آقای عابدی سرکنسول محترم جمهوری اسلامی ایران در بصره - جهت استحضار

جناب آقای قناد زاده-معاون محترم خدمات تجاری- جهت استحضار

جناب آقای صالحی-مشاور و قائم مقام محترم سازمان توسعه تجارت ایران- جهت استحضار

عراق و ترکیه در مسیر گسترش همکاری‌های راهبردی

گفت‌وگوی الزیدی و اردوغان درباره آب، نفت و جاده توسعه

مقدمه

عراق و ترکیه در سال‌های اخیر درباره مسائل مختلف سیاسی و اقتصادی گفت‌وگوهای زیادی داشته‌اند. دو کشور در زمینه‌هایی مانند انرژی، تجارت، حمل‌ونقل و منابع آبی همکاری و رایزنی‌های مستمری دارند. در همین راستا، علی فالح الزیدی، نخست‌وزیر عراق، و رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه، در ۲۲ ژوئن ۲۰۲۶ گفت‌وگوی تلفنی انجام دادند. در این تماس، موضوعاتی مانند صادرات نفت از طریق خط لوله کرکوک–جیهان، مسئله آب، همکاری‌های اقتصادی و پروژه جاده توسعه مورد بحث قرار گرفت. همچنین اردوغان از الزیدی برای سفر به آنکارا دعوت کرد. انتظار می‌رود این سفر در آینده نزدیک انجام شود و به گسترش همکاری‌های دو کشور کمک کند.

نفت: محور اصلی همکاری اقتصادی

در این گفت‌وگو، موضوع صادرات نفت عراق از طریق خط لوله کرکوک–جیهان نیز مطرح شد. این خط لوله برای عراق اهمیت زیادی دارد، زیرا بخش مهمی از نفت این کشور از این مسیر به بازارهای جهانی صادر می‌شود. استفاده از این خط لوله به عراق کمک می‌کند تا نفت خود را به کشورهای بیشتری صادر کند و تنها به چند مسیر محدود وابسته نباشد. از طرف دیگر، ترکیه نیز تلاش می‌کند با توسعه این همکاری‌ها، نقش پررنگ‌تری در انتقال انرژی منطقه داشته باشد و از مزایای اقتصادی آن بهره‌مند شود.

بحران آب

عراق در سال‌های اخیر با کمبود جدی آب روبه‌رو شده است. کم شدن آب رودخانه‌های دجله و فرات و ادامه خشکسالی باعث شده که کشاورزی، اقتصاد و محیط‌زیست این کشور با مشکل‌های زیادی مواجه شود. در گفت‌وگوی تلفنی میان مقام‌های عراق و ترکیه، موضوع آب یکی از بحث‌های مهم بود. دو طرف تأکید کردند که باید گفتگوها و همکاری‌ها را ادامه بدهند تا راه‌حلی برای این مشکل پیدا شود. مقام‌های عراقی امیدوارند همکاری نزدیک‌تر با ترکیه بتواند به بهتر شدن وضعیت آب و کاهش مشکلات ناشی از کم‌آبی کمک کند.

گسترش همکاری‌ها در حوزه گاز و کشاورزی

علاوه بر موضوع نفت و آب، عراق و ترکیه درباره همکاری در زمینه گاز و کشاورزی هم گفت‌وگو کردند. دو کشور قصد دارند با امضای توافق‌نامه‌ها و تفاهم‌نامه‌های جدید، همکاری‌های اقتصادی خود را بیشتر کنند. عراق در سال‌های اخیر تلاش کرده با جذب سرمایه‌گذاری خارجی و تقویت زیر ساخت‌های انرژی، وابستگی خود به واردات برخی فرآورده‌های انرژی را کمتر کند و توان داخلی خودش را بالا ببرد. در همین چارچوب، هفته گذشته هم یک هیأت آمریکایی در بغداد چند توافق‌نامه در حوزه انرژی و سرمایه‌گذاری امضا کرد. این موضوع نشان می‌دهد که کشورهای مختلف برای حضور در پروژه‌های اقتصادی عراق رقابت بیشتری پیدا کرده‌اند. از این طرف، ترکیه هم سعی دارد با گسترش همکاری با عراق، نقش پررنگ‌تری در پروژه‌های انرژی، کشاورزی و توسعه اقتصادی این کشور داشته باشد.

جاده توسعه

یکی از موضوع‌های مهمی که در گفت‌وگوی الزیدی و اردوغان مطرح شد، پروژه «جاده توسعه» بود. این پروژه جزو طرح‌های مهم عراق به حساب می‌آید و دولت این کشور امید زیادی به موفقیت آن دارد. طبق این طرح قرار است یک مسیر حمل‌ونقل شامل جاده و راه‌آهن ساخته شود که بندر فاو در جنوب عراق را به مرز ترکیه و بعد از آن به اروپا وصل کند. اگر این پروژه اجرا شود، جابه‌جایی کالا بین کشورهای خلیج فارس، آسیا و اروپا سریع‌تر و ارزان‌تر خواهد شد. عراق امیدوار است با اجرای این طرح، به یکی از مسیرهای مهم ترانزیتی منطقه تبدیل شود و درآمد بیشتری هم از این راه به دست بیاورد. ترکیه هم این پروژه را یک فرصت خوب برای گسترش تجارت با عراق و کشورهای منطقه می‌داند. در این گفت‌وگو دو طرف روی اهمیت این پروژه تأکید کردند و گفتند که باید روند اجرای آن ادامه پیدا کند. به نظر می‌رسد «جاده توسعه» در سال‌های آینده یکی از مهم‌ترین زمینه‌های همکاری بین عراق و ترکیه باشد.

ابعاد سیاسی و دیپلماتیک سفر احتمالی به آنکارا

در این گفت‌وگو، اردوغان از نخست‌وزیر عراق دعوت کرد که به آنکارا سفر کند. قرار است این سفر در پایان ماه آینده انجام شود. همچنین گفته می‌شود الزیدی پیش از این سفر، برای دیدار با دونالد ترامپ به واشنگتن خواهد رفت. این گفتگوهای دیپلماتیک نشان می‌دهد که عراق در حال تلاش برای گسترش روابط خود با کشورهای مهم منطقه و جهان است. چنین گفتگوهایی معمولاً زمینه‌ساز تصمیم‌های اقتصادی و تجاری جدید می‌شود. دولت عراق هم امیدوار است از طریق این ارتباطات، سرمایه‌گذاری‌های خارجی بیشتری جذب کند، پروژه‌های اقتصادی را جلو ببرد و جایگاه خود را در منطقه تقویت کند.

نتیجه‌گیری

در مجموع، این گفت‌وگوها نشـان می‌دهد که روابط عراق و ترکیه وارد مرحله‌ای شـده که تمرکز اصـلی آن روی همکاری‌های اقتصادی و پروژه‌های زیرساختی است. موضوعاتی مثل نفت، آب، انرژی و به‌ویژه «جاده توسعه» بیانگر این است که دو کشور به دنبال منافع بلندمدت و تقویت ارتباطات تجاری خود هستند. از سوی دیگر، رقابت کشورهای مختلف برای حضور در بازار عراق باعث شده بغداد سیاستی چندجانبه در پیش بگیرد و با بازیگران مختلف وارد همکاری شود. در چنین شرایطی، ترکیه به دلیل همسایگی و پیوندهای اقتصادی، تلاش می‌کند جایگاه خود را در پروژه‌های مهم عراق تثبیت و حتی تقویت کند. در این چارچوب، به نظر می‌رسد در آینده نقش ترکیه در عراق پررنگ‌تر خواهد شد و این کشور به دنبال افزایش سهم خود در حوزه تجارت، انرژی و سرمایه‌گذاری در عراق است.